

มาตรฐานเมล็ดพันธุ์พืชตระกูลถั่ว

เมล็ดพันธุ์ เป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญในการเพิ่มผลผลิตและคุณภาพผลผลิต หากมีการใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพดีเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด เพราะการใช้เมล็ดพันธุ์ดีจะมีเปอร์เซ็นต์ความงอกสูงและทนทานต่อสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสมได้ดีจะส่งผลให้ผลผลิตต่อไร่สูงขึ้น เป็นทางหนึ่งที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิตของพืชชนิดต่างๆ

การแบ่งชั้นของการผลิตเมล็ดพันธุ์

ชั้นของการขยายพันธุ์พืชที่ใช้เป็นมาตรฐานทั่วไป จัดแบ่งขั้นตอนการขยายพันธุ์ออกเป็น 4 ชั้นพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ในแต่ละชั้นต้องมีคุณลักษณะถูกต้องตรงตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ดังนี้

1. เมล็ดพันธุ์คัด (Breeder Seed) คือ เมล็ดพันธุ์ที่ได้จากการผสมพันธุ์หรือการปรับปรุงพันธุ์โดยนักวิชาการเกษตร การผลิตจะอยู่ภายใต้การดำเนินงานของผู้คัดเลือกพันธุ์โดยตรงและอยู่ภายใต้การควบคุมของหน่วยงานที่ได้รับการรับรองจากกรมวิชาการเกษตร ตามพระราชบัญญัติพันธุ์พืช พ.ศ. 2518 เมล็ดพันธุ์ชั้นนี้จะนำไปขยายเป็นเมล็ดพันธุ์หลัก
2. เมล็ดพันธุ์หลัก (Foundation or Basic Seed) คือ เมล็ดพันธุ์ที่ผลิตจากเมล็ดพันธุ์คัด ให้มีลักษณะสายพันธุ์และความบริสุทธิ์ของพันธุ์ดีมากที่สุด การผลิตจะอยู่ภายใต้การควบคุมของผู้คัดเลือกพันธุ์หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในการผลิตเมล็ดพันธุ์หลัก เมล็ดพันธุ์ชั้นนี้จะนำไปใช้ผลิตเป็นเมล็ดพันธุ์ขยาย
3. เมล็ดพันธุ์ขยาย (Registered or Stock or Multiplication Seed) คือเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตมาจากเมล็ดพันธุ์หลัก โดยจะต้องรักษา และตรวจสอบคุณลักษณะทางสายพันธุ์ และความบริสุทธิ์ตามมาตรฐานที่กรมวิชาการเกษตรกำหนด เมล็ดพันธุ์ชั้นนี้แบ่งออกได้เป็น 2 ชั้น คือ
  - 3.1 เมล็ดพันธุ์ขยายชั้นที่ 1 เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตมาจากเมล็ดพันธุ์หลักโดยตรง
  - 3.2 เมล็ดพันธุ์ขยายชั้นที่ 2 เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตมาจากเมล็ดพันธุ์ขยายชั้นที่ 1
4. เมล็ดพันธุ์จำหน่าย (Certified or Extension Seed) เป็นเมล็ดพันธุ์ที่ผลิตมาจากเมล็ดพันธุ์ขยาย โดยจะต้องรักษาและตรวจสอบคุณลักษณะทางสายพันธุ์และความบริสุทธิ์ของพันธุ์ตามมาตรฐานที่กรมวิชาการเกษตรกำหนดไว้

มาตรฐานขั้นต่ำของคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืชไร่ตระกูลถั่ว

ชนิดพืช	พันธุ์หลัก (%)			พันธุ์ขยาย (%)			พันธุ์จำหน่าย (%)		
	ความชื้น	ความบริสุทธิ์	ความงอก	ความชื้น	ความบริสุทธิ์	ความงอก	ความชื้น	ความบริสุทธิ์	ความงอก
ถั่วเหลือง	10	98	80	10	98	75	12	97	65
ถั่วเขียว	11	98	90	11	98	85	12	98	75
ถั่วลิสง	9	96	80	9	96	75	9	96	70